

X JORNADES DEL PECB

DEMOCRÀCIA, EDUCACIÓ I PARTICIPACIÓ CIUTADANA

30 de novembre i 1 de desembre de 2009

Proposta de comunicació inicial**Per què ens plantegem aquest tema?**

Volem debatre sobre democràcia i participació ciutadana perquè assumim que els valors democràtics han de ser la base de la convivència i de l'educació, com recull el cinquè objectiu de la Declaració de 2007 del Projecte Educatiu de Ciutat de Barcelona: "El compromís ciutadà per una educació al servei de la cohesió social". La celebració enguany del cinquantè aniversari de la Declaració Universal dels Drets dels Infants i del vintè aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants, juntament amb la recent celebració del seixantè aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, són motius afegits perquè posem a debat la seva concreció en l'educació, com també la realitat i la presència dels valors democràtics en tots els àmbits educatius. Sovint, des de l'educació, hem emprat els conceptes de democràcia, de participació i de ciutadania amb un sentit relativament restringit, sense arribar a explorar totes les seves potencialitats. Assegurar el caràcter autènticament democràtic de l'educació és un repte que la nostra societat ha de revisar de manera constant.

El model de democràcia representativa, ha arribat a un punt d'esgotament?

En els darrers 30 anys, hem consolidat un procés de transició democràtica centrat en la representació formal, tant en el terreny polític com també en altres àmbits de la societat i de l'educació, alhora que hem anat assumint la necessitat d'aprofundir en els valors democràtics com a base de la convivència. La democràcia és una construcció humana que hem de fer evolucionar, adequant-la a les circumstàncies que en cada moment ens puguem plantejar, si volem evitar un cert esgotament, una desafecció o un desinterès d'una part de la ciutadania, com ha passat en altres períodes històrics i passa avui en alguns sectors socials. Aquesta constatació també la podem aplicar a altres àmbits de la vida social i associativa, i especialment als òrgans formals de representació i direcció d'entitats i institucions educatives, que sovint no acaben de despertar l'interès d'una bona part de la comunitat educativa.

Cal augmentar la participació i la implicació de la comunitat educativa en la presa de decisions?

Algunes experiències de consulta i mobilització de la gent han suposat una certa regeneració de la democràcia i sovint s'han presentat com a alternatives als sistemes de representació formal. En el mateix sentit, nombroses manifestacions espontànies i sovint efímeres, facilitades per les noves tecnologies digitals, com també iniciatives de participació informal dutes a terme pels nous mitjans interactius de comunicació, es mostren com una clara voluntat de la ciutadania per prendre part en les decisions col·lectives. Paradoxalment, s'ha posat molt d'èmfasi en la promoció d'estructures i metodologies participatives, i segurament s'ha generat molt poca cultura participativa, també en l'àmbit educatiu. Tot plegat pot amagar nous perills de manipulació i de desinformació. Convé que insistim que la democràcia, per mitjà de la implicació de tothom, amb coresponsabilitat, diàleg, compromís i confiança recíproca, és el recurs per trobar solucions als reptes que ens plantegem dia a dia en la nostra societat.

Com pot l'educació fomentar una democràcia participativa i deliberativa?

La democràcia es fonamenta en el dret i el deure de la ciutadania a participar i deliberar públicament, i el repte de l'educació democràtica és formar ciutadanes i ciutadans amb criteri, que siguin conscients tant dels avantatges i beneficis de la convivència democràtica com també dels seus límits i restriccions, i que plantegin opcions i alternatives al sistema per tal de millorar les condicions de vida personals i col·lectives.

Des de l'educació, en tots els seus àmbits, nivells i escenaris, hem de facilitar la posada en pràctica d'iniciatives per viure i experimentar la participació i la presa de decisions de manera lliure i responsable. Les educadores i els educadors, les famílies, les administracions i tots els agents educatius hem de promoure processos participatius que incrementin la implicació de la ciutadania en la presa de decisions. Hem d'aconseguir que els centres i les entitats educatives i socioculturals siguin espais veritablement democràtics, i que vetllin per una organització més horitzontal en la presa de decisions i per un establiment clar dels límits –dels drets i dels deures– de la convivència democràtica.

Què esperem de les X Jornades del PECB?

Les iniciatives i accions educatives que fomenten la participació ciutadana i la vida democràtica són convidades a formar part del procés que iniciem i que ha de tenir un punt culminant a les X Jornades del PECB (30 de novembre i 1 de desembre de 2009). Amb la finalitat de reactivar i potenciar la vida democràtica de les entitats educatives, pretenem establir un diàleg i donar a conèixer projectes i experiències que incideixin en els objectius i continguts de l'educació per a la ciutadania, que promoguin metodologies actives i col·laboratives de participació, que plantegin millores i canvis en les estructures educatives de representació, i que sotmetin a reflexió els rols dels agents implicats.

A les Jornades abordarem els temes següents:

- 1) L'aprenentatge dels valors democràtics: les competències personals necessàries per prendre part en els processos de representació, debat, deliberació i presa de decisions.
- 2) La presència i el paper dels nens i de les nenes, dels nois i de les noies a les entitats educatives, per convertir-les en autèntiques comunitats d'aprenentatge democràtic.
- 3) La participació i representació de les persones adultes en els òrgans de deliberació i presa de decisions de les entitats associatives i educatives.
- 4) Les estructures, la gestió i el lideratge democràtic de les entitats educatives.
- 5) La societat civil i la consolidació d'una convivència democràtica. Associacionisme i aprenentatge dels valors democràtics.
- 6) El paper dels partits, dels representants polítics i dels mitjans de comunicació: models o contramodels per a l'educació.

A les Jornades organitzarem els debats i l'intercanvi d'experiències sobre els temes anteriors al voltant de tres eixos, que serviran de guia durant tot el debat:

- Eix 1 Els sistemes de representació en educació.
- Eix 2 La participació en educació
- Eix 3 La presa de decisions en educació.

Per avançar en aquest treball, l'11 de novembre, de 17.30 a 20 h, es portarà a terme a l'Institut d'Estudis Catalans (C/ del Carme, 47) la reunió dels Fòrums del Pla d'acció 2008-2011 del PECB amb un debat obert sobre els temes i el document base per a la declaració de les X Jornades.